

164. Kaposvár, 61-es út elkerülő szakasz,

2. és 3. számú lelőhely

(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, Á

A 2. és 3. lelőhely feltárására a Kaposvárt elkerülő 61-es út építését megelőzően került sor. A 2. lelőhelyen 10 000 m²-en 140 objektumot tártunk fel. A lengyeli kultúra 23–25 objektuma mellett a Balaton-Lasinja kultúrához tartozó három nagyobb anyaggyerőhely és egy 100–110 m átmérőjű körárok került elő. Az utóbbi feltehetően erődítés nyoma lehetett. A lelőhelyen kibontottunk egy pécel-badeni és néhány kora bronzkori gödröt. 21–25 objektum (gödrök, házomladék, kemence maradványa) a Mészbetétes edények népe kultúrájához sorolható. A terület nyugati végében négy földbe mélyített kelta házat, keleti, völgyben levő részén két, késő Árpád-kori tűzhelyet tártunk fel.

A 3. lelőhelyen 7500 m²-en 600 objektum került felszínre. A Dunántúli vonaldíszes kultúrához két vagy három cölöpház (Langhaus) köthető. A lelőhely északi részén néhány kora bronzkori gödör volt. Az objektumok nagyobb részét (közel hatszázat) a római kori házak, kemencék, tűzhelyek, anyaggyerőhelyek, gödrök, cölöplyukak, kisebb-nagyobb árokszakaszok tették ki. Napvilágra került még négy, teljesen földbe mélyített gödörház és számos U alakú, speciális kemence. A római kori település 2–3. századi és legalább két periódusú volt. A lelőhely északi határán egy szétszántott, 4. századi kis-bronzokból álló római éremleltre bukkantunk.

Ásatásvezető: Bárdos Edith és Gallina Zsolt.

Munkatársak: Kolozsi Barbara, Voicsek Vanda régészek, Szabó Sándor geológus-geodéta, Ambrus Edit, Mészáros Szilvia rajzoló, Fekete Csanád, Kreiter Attila régészhallgatók.

BÁRDOS EDITH – GALLINA ZSOLT

165. Kaposvár, 61-es út elkerülő szakasz,

4., 12., 13., 14., számú lelőhelyek

(Somogy megye) R, B, Á

A 61. főút Kaposvárt elkerülő szakaszán Toponár irányából Kaposfüred felé egy 600 m hosszú szakaszt tártunk fel. A bicikliút mellett az úttestre merőlegesen, annak két oldalán K-Ny-i irányban, 300 m hosszú és 100 m széles felületet humuszoltunk le az itt megépítendő millenniumi kilátó miatt. Ily módon egy nagy kiterjedésű, dombháton végignyúló lelőhelyet sikerült feltárni (12., 13., 14. sz. lh.). A középső rézkorban ovális alakú árkokat építettek, amelyek a tetőkön egymástól nagy távolságra helyezkedtek el (Balaton-Lasinja kultúra). Körülöttük különböző rendeltetésű gödörobjektumok voltak, köztük néhány kora bronzkori anyagot tartalmazott (Somogyvár-Vinkovci kultúra). Több, kisebb-nagyobb csoportot alkotva 30 zsugorított temetkezés került elő és egy „gödörhulla”. Az egyik csoport kora bronzkori népesség temetkezése a mellékletek alapján (Kisapostagi kultúra). Az Árpád-korban is megtelepedtek itt, földbeásott házakat, szabadban lévő kemen-

céket tártunk fel ebből a korszakból (11–13. század). A 12., 13., 14., számon szereplő lelőhelyek egyetlen nagy lelőhelyet alkotnak. A feltárt terület nagysága: 18 842 m². Feltárt objektumok száma: 254.

Az út nyomvonala É-i irányban egy völgyön, hajdani vízfolyás helyén megy át, itt található a 3. sz. lelőhely. A 4. sz. lelőhely egy dombra húzódik fel a Zaranyi-erdő és a Toponárt Kaposfüreddel összekötő út között, az út nyomvonala által átvágott hossza kb. 450 m (ebből kb. 300 m-nyi szakaszt tártunk fel). Hatalmas méretű ívelt árokszakaszok, gödörobjektumok kerültek feltárásra. A Dunántúli vonaldíszes kultúra népessége élt itt. Kiemelkedő lelet a 107. sz. árok oltártöredéke. Ugyanezen a területen kora bronzkori anyagot tartalmazó gödrök is voltak (Somogyvár-Vinkovci kultúra), valamint 3 urnás temetkezés egymástól nagy távolságra. A feltárt terület nagysága 12 096 m², az objektumok száma: 123.

A lelőhely feltárását 2000 tavaszán folytatjuk. Az említett lelőhelyek feltárása 1999. július 5. és november 26. között zajlott.

Munkatársak: Kolozsi Barbara, Voicsek Vanda régészek, Szabó Sándor geológus-geodéta, Ambrus Edit (SMMI) rajzoló, Fekete Csanád, Krémer Attila, Márk László egyetemi hallgatók (Szeged JATE).

BÁRDOS EDITH – GALLINA ZSOLT

166. Kaposvár, 61-es út elkerülő szakasz,

26. számú lelőhely

(Somogy megye) A

A 61-es út Kaposvárt elkerülő szakaszának építése során rézsűzés közben a 119 + 150 – 119 + 200 km szelvényben csontvázakat bolygattak meg, és 93 sírt tártunk fel. A rézsű földmunkái következtében legfeljebb 5–6 sír pusztulhatott le. A sírokat leletanyaguk alapján a 8. század első harmadától indulóan keltezhetjük. A temető nyugati szélét sikerült feltárnunk, itt É-D-i kiterjedése kb. 50 méter. A temetkezések keleti irányban folytatódnak.

A sírok általános tájolása NyDNy-KÉK, mélységük változó, általában két végükön lemélyítettek, nagymértékben bolygatottak. A női sírok leletei dinnyemag és folytatott opak üveggyöngyök, egyszerű drótkészerek és filigrános fülbevalók. Különlegesen és egyedien a vascsőből készült tűtartók. A férfi sírok leletanyagában a széles pajzs alakú, áttört indamotívumos, a keskeny pajzs alakú, hármass elosztású övveretek, áttört szőlőfürtös és pikkelymintás, valamint kétlapú lapos indás szíjvégek találhatóak. A veretek között több vastagon ónozott felületű is található. Három lótemetkezés is előkerült, a lovakat tulajdonosuk mellé, a déli oldalon temették el. A lószerszám díszei félgömbös bronz lemezveretek és vaskantárrózsa. A 13. sz. sírből egy széles pengéjű vaslándzsa került elő.

Az eddig ismert leletanyagban szokatlan, illetve hiányzó, vasból készült tűtartók tanúsága szerint a temető valószínűleg a 61-es út Kaposvárt elkerülő szakasz 1. sz. lelőhelyén előkerült kohótelepet (804. objektum) „üze-